

УДК 373.5.015.31:7]:004.032.6(043.3)

Базелюк О. В.,

*кандидат педагогічних наук,
завідувач лабораторії дистанційного професійного
навчання Інституту професійно-технічної освіти
НАПН України, м. Київ*

ПОЛІХУДОЖНЄ ВИХОВАННЯ СТАРШИХ ПІДЛІТКІВ МУЛЬТИМЕДІЙНИМИ ЗАСОБАМИ: СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНА МОДЕЛЬ

***Анотація.** У статті розглядаються науково-методологічні підходи до проблеми моделювання процесу поліхудожнього виховання старших підлітків мультимедійними засобами. Запропоновано створену на їхній основі, структурно-функціональну модель процесу, розкрито систему взаємозалежностей та взаємодії її складників, а також їхні сутність і зміст.*

***Ключові слова.** Поліхудожнє виховання, старші підлітки, мультимедійні засоби, структурно-функціональна модель.*

***Постановка проблеми, її зв'язок із важливими завданнями.** В умовах гуманізації та демократизації суспільства зростає соціальна роль людської особистості – носія нових моральних якостей і ціннісних орієнтацій, якій притаманний високий рівень духовності та загальної культури, здатність до саморозвитку й самовдосконалення. Нові тенденції розвитку культури інформаційного суспільства, які пов'язані з глобальним поширенням комп'ютерних технологій та Інтернету, істотно впливають на систему освіти та виховання, яка в усі часи гнучко реагувала на соціокультурні умови та потреби.*

Поширення в освітньому просторі мультимедійних засобів, завдяки їхнім інтегративним властивостям, призвело до появи нових можливостей для процесу художньо-естетичного учнів. У зв'язку з цим проблема поліхудожнього виховання старших підлітків мультимедійними засобами набула особливої актуальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми, виокремлення невирішених її частин.

Проблема виховання учнів загальноосвітніх навчальних закладів була предметом вивчення багатьох вітчизняних і зарубіжних учених. Так, психолого-педагогічні основи формування цілісної особистості обґрунтовано у працях Б. Ананьєва, І. Беха, М. Боришевського, О. Леонтєва, Д. Леонтєва та ін. Теоретичні та методичні засади художньо-естетичного виховання розроблено у працях І. Зязюна, О. Комаровської, Н. Миропольської, Н. Новикової, В. Орлова, О. Отич, О. Рудницької та ін.

Теорії поліхудожнього підходу до шкільної освіти присвячені роботи Б. Юсова; використанню взаємодії мистецтв у позаурочній діяльності підлітків – Г. Шевченко; поліхудожньому вихованню школярів початкової, основної і старшої школи у процесі викладання інтегрованих курсів – Л. Масол; поліхудожнє виховання як засіб удосконалення музичної підготовки майбутніх вчителів музики розглядала О. Бузова.

Метод моделювання широко використовується у педагогічній науці, що знаходить підтвердження у працях українських та зарубіжних вчених І. Беха, В. Бондаря, С. Гончаренка, Ю. Конаржевського, В. Краєвського, В. Кременя, Н. Ничкало, О. Орлова, О. Савченко, О. Сухомлинської, Т. Шамової та ін.

Мета статті полягає у науковому обґрунтуванні структурно-функціональної моделі поліхудожнього

виховання старших підлітків мультимедійними засобами.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих результатів. У Державному стандарті базової і повної середньої освіти зазначено, що основною ідеєю реалізації змісту освітньої галузі «Мистецтво» «є формування в учнів у процесі сприймання, інтерпретації, оцінювання ними творів мистецтва та провадження практичної діяльності системи ключових, міжпредметних естетичних і предметних мистецьких компетентностей як цілісної єдиної основи світогляду, а також здатності до художньо-творчої самореалізації і культурного самовираження» [6]. Великі можливості для реалізації такої ідеї може забезпечити процес поліхудожнього виховання, який здійснюється за допомогою мультимедійних засобів, адже відмінною рисою сучасних мультимедійних засобів є їхня здатність не тільки виробляти певний творчий продукт, а й, що набагато важливіше, здійснювати опосередкований вплив на людину, змінюючи її уявлення про себе. Цю антропологічну функцію мультимедійні засоби здатні виконувати тому, що у виробленому за їх допомоги цифровому продукті людина, як в дзеркалі, розпізнає елементи своєї власної творчої інтелектуальної діяльності.

Поліхудожність, як процес створення цілісної і багатовимірної картини світу сьогодні набуває статусу одного з провідних методологічних принципів освіти, адже вона ізоморфно відображає тотальну якість постмодерністського інформаційного суспільства. Водночас не можна не визнати релятивізму науково-педагогічних позицій стосовно цього явища, що стимулює теоретичні та прикладні розробки, насамперед технологічні, які забезпечуватимуть не лише змістову, а й процесуальну сторону навчання,

виховання і розвитку молодих людей на засадах інтеграції [12, с. 7].

Поліхудожнє виховання старших підлітків мультимедійними засобами ми розуміємо як особистісно зорієнтоване залучення старших підлітків до різних видів мистецтва у їх взаємодії шляхом використання мультимедійних засобів, які збагачують художньо-естетичний досвід та забезпечують самостійність у творчій діяльності.

Здійснюючи обґрунтування структурно-функціональної моделі поліхудожнього виховання старших підлітків мультимедійними засобами ми спираємося на концепцію художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах, розроблену Л. Масол [11], в якій вибудовано цілісну модель художньої освіти й виховання школярів, наголошено на ролі виховної діяльності як фундаменту естетико-виховної системи школи в її взаємозв'язку з позаурочним і позашкільним компонентами виховання, визначено пріоритетною діалогову стратегію педагогічної взаємодії з метою розвитку творчого потенціалу особистості. Згадані концептуальні положення екстрапольовано у сферу поліхудожнього виховання старших підлітків у процесі вивчення художньої культури без принципових змін, але із значною конкретизацією змістового і процесуального аспектів, які стосуються уроку художньої культури, його взаємозв'язку з елективним курсом «Мультимедійна художня творчість» і позакласною виховною роботою в загальноосвітньому навчальному закладі.

Зауважимо, що моделювання, як метод і універсальний спосіб пізнання, використовується в науці з метою вивчення і перетворення явищ у будь-якій сфері діяльності та дозволяє глибше проникнути в сутність об'єкта дослідження, допомагаючи розробнику

моделі приймати продумані й обґрунтовані рішення та передбачати наслідки своєї діяльності.

Педагогічне моделювання В. Краєвським трактується як відображення існуючої педагогічної системи в спеціально створеному об'єкті, як еталон для досягнення мети і як інструмент її досягнення [9].

Основним поняттям методу моделювання є модель. «Моделі виступають аналогами об'єктів дослідження, тобто вони подібні до них, але не тотожні» [13, с. 54].

У вітчизняній науці класичним є розуміння поняття «модель», як «умовний зразок (зображення, схема, опис тощо), якогось об'єкта (або системи об'єктів), який зберігає зовнішню схожість і пропорції частин при певній схематизації й умовності засобів зображення» [4, с. 213.]

Отже, побудувати модель – означає провести мисленнєву або реальну імітацію об'єкта шляхом створення аналогу, в якому відтворюється мета, структура, принципи організації, параметри функціонування об'єкта, як системи.

Спираючись на думку В. Безрукової [1], основними принципами педагогічного моделювання визначаємо такі:

1. Принцип пріоритету людини – центральною ланкою моделі є дитина, орієнтація на її особистісні особливості, перспективи розвитку. Це принцип гуманізації та природовідповідності.

2. Принцип саморозвитку змодельованих систем означає створення їх динамічними, гнучкими, здатними в процесі реалізації до змін, перебудови, ускладнення або спрощення. У педагогіці практично неможливо створити точну статичну модель, – педагогічна діяльність – творча, передбачає взаємодію між людьми, кожен з яких – індивідуальність, що потребує використання особливих підходів та методів впливу.

3. Принцип рефлексії власної діяльності означає самооцінку і самоаналіз готовності виконувати завдання на основі прийнятої особистістю системи гуманістичних моральних норм, принципів і цінностей.

Педагогічне моделювання займає центральне місце при дослідженні об'єкта, тому в залежності від поставлених цілей і завдань виконується поетапно. При цьому виділяються наступні етапи: входження в процес і вибір методологічних підстав для моделювання, якісний опис предмета дослідження; постановка завдань моделювання; конструювання моделі з уточненням залежності між основними елементами досліджуваного об'єкта, визначенням параметрів об'єкта і критеріїв оцінки змін цих параметрів, вибір методик вимірювання; дослідження валідності моделі у вирішенні поставлених завдань; застосування моделі в педагогічному експерименті; змістовна інтерпретація результатів моделювання [5, с. 21-26.].

Розвиток української освіти від безособистісної до особистісно-орієнтованої, від знанневої до діяльнісної та полікультурної, розрахованої на багатовимірну інтелектуальну, художню, духовну, практичну діяльність людини обумовлює необхідність науково-теоретичного перегляду педагогічних позицій у поліхудожньому вихованні, вимагає адекватності у виборі методологічних підходів і підстав формування і розвитку особистості.

Такими методологічними підставами для створення нашої моделі є системний, особистісно-орієнтований, культурологічний та діяльнісний підходи.

Системний підхід характеризується, як напрям методології наукового пізнання і соціальної практики, в основі якого є розгляд об'єктів як систем; даний підхід орієнтує дослідника на розкриття цілісності об'єкта, на

виявлення багатоманітних типів зав'язків у ньому і зведення їх в одну теоретичну картину [15].

Розглядаючи науково-практичні засади особистісно-орієнтованого підходу до виховання особистості І. Бех вказує, що «особистісно-орієнтована модель виховання заперечує педагогічну позицію, згідно з якою періоди дитинства розглядаються лише як стадії підготовки до зрілого віку, по-іншому говорячи, не приймається до уваги унікальність дитини, її самодостатність. У цьому зв'язку важливим видається більш глибоке врахування фізіологічних особливостей і закономірностей у організації виховного процесу» [2, с. 4]. Особистісно-орієнтована виховна модель перетворює виховання на педагогічно та психологічно доцільно організований процес, пов'язаний з «формуванням прагнення дитини до розвитку на основі потреби у самостійності, у подоланні відомого, у визначенні смислу «для себе» всієї системи суспільно значущих взаємин» [2, с. 5].

Особистість є творцем і носієм культури, одне є неможливим без іншого: розвиток особистості складає зміст культури, в той же час без культурних цінностей і знань, створених людством, соціальних установок, норм і відносин, історичного досвіду, що включає загальнокультурні способи і прийоми діяльності, без творчих механізмів оволодіння та перетворення культури особистість нездатна до повноцінного розвитку та саморозвитку.

Культурологічний підхід дозволяє розглядати проблеми, що досліджуються в загальнокультурному контексті як інтеграцію особистості із загальною культурою в єдності минулого, теперішнього і майбутнього. Як загальнонауковий методологічний принцип, культурологічний підхід застосовується при дослідженні проблем педагогіки, психології, соціології

та інших наук, виступаючи в якості узагальненої методологічної підстави [10; 17].

Діяльнісний підхід, у контексті поліхудожнього виховання, характеризується включенням особистості в різновиди індивідуальної та колективної творчості на основі багатоманітних форм мистецької взаємодії, що стимулює прояв здатності бути естетично виразним і компетентним. Нові можливості для використання інноваційних форм роботи на уроках художньої культури в старшій школі дає проектна діяльність із використанням мультимедійних засобів. У практичній роботі вчитель може застосовувати метод проектів, який становить основу дитячої творчості та є шляхом до самовдосконалення, розвитку самостійної творчої діяльності старших підлітків.

Визначення структурних складників на яких будується модель є важливим етапом процесу моделювання. Не структурованих моделей як і систем у природі не існує. Виокремлення і побудова структури моделі базується на визначенні інтегрованих головних складників системи що моделюється.

Одним з найважливіших принципів структурної організації багаторівневих систем є принцип ієрархічності, який передбачає впорядкування взаємодії між рівнями. Ієрархічно побудована модель поліхудожнього виховання старших підлітків повинна включати наступні складники: *цільовий* (встановлює мету діяльності системи); *теоретико-методологічний* (забезпечує реалізацію наукових підходів і принципів); *змістовий* (забезпечує наукові засади та зміст); *суб'єктний*; *процесуальний* (реалізується через форми та методи); *оцінний та результативно-коригуючий* (визначається через розроблені параметри результативності моделі).

Вона складається із взаємозалежних і взаємообумовлених компонентів: мети, наукових підходів, принципів, змісту, суб'єктів поліхудожнього виховання, форм, методів, мультимедійних засобів, педагогічних умов і методики оцінювання результату.

В концептуальну основу, запропонованої структурно-функціональної моделі поліхудожнього виховання старших підлітків мультимедійними засобами, покладено наступні підходи:

– *Системний* – аналіз явищ і процесів у певній системі, у взаємодії і зв'язку між собою, що дає можливість упорядкувати їх, розглядати як єдине ціле;

– *Особистісно-орієнтований* – ставлення педагога до вихованця як до особистості, як до самосвідомого відповідального суб'єкта власного розвитку і як до суб'єкта виховної взаємодії. Це базова ціннісна орієнтація педагога, яка визначає його позицію у взаємодії з кожною дитиною й колективом;

– *Культурологічний* – який надає можливість дослідити безліч природних, соціальних, екологічних, економічних, педагогічних, інформаційних та інших об'єктів та явищ як культурологічні феномени;

– *Діяльнісно-практичний* (висування діяльності як головного фактора єдності свідомості, поведінки і ставлення до праці, коли учень виконує певну систему видів діяльності (освітню, трудову, ігрову, суспільно-корисну, самообслуговуючу тощо).

Теоретико-методологічний складник містить також і принципи поліхудожнього виховання старших підлітків мультимедійними засобами. Принципи у сучасній педагогіці розглядаються як рекомендації, що спрямовують педагогічну діяльність і виховний процес в цілому, як способи досягнення педагогічних цілей з урахуванням закономірностей та умов перебігу навчально-виховного процесу. У науковій літературі, як

правило, йдеться про систему принципів виховання, яку цементує взаємна обумовленість і взаємопроникнення принципів, кожен з яких є дієвим лише за умов дії всіх інших, виявляється в них і вбирає їх в себе. Послідовність принципів в історії педагогіки виводилася з різних концепцій і підходів до освіти, тому можливі різні підходи до послідовності принципів.

Для здійснення поліхудожнього виховання старших підлітків мультимедійними засобами найдоцільнішою, на нашу думку, є послідовність принципів, яка відповідає логіці поліхудожньої діяльності мультимедійними засобами. Тому спираючись на аналіз наукової літератури та розглядаючи навчально-виховний процес як цілеспрямовану діяльність ми запропонували наступну систему принципів поліхудожнього виховання старших підлітків мультимедійними засобами.

1. Принцип культуровідповідності.
2. Принцип міжвидового взаємозв'язку мистецтв.
3. Активізація самостійної поліхудожньої діяльності.
4. Принцип рефлексії поліхудожньої діяльності.

Наступним складником розробленої нами моделі поліхудожнього виховання старших підлітків мультимедійними засобами є *змістовий*, який забезпечують курс «Художня культура» та елективний курс «Мультимедійна художня творчість». Вони містять систему наукових фактів, понять, об'єктів тощо. Особливістю елективного курсу є те, що він побудований на ідеї інтеграції елементів змісту двох предметів «Художня культура» та «Інформатика», адже природа мультимедійних засобів, які поєднують різні види інформації (текстову, графічну, звукову), дидактично споріднена інтегрованому курсу з

художньої культури. В основі змісту елективного курсу – культурологічний і компетентнісний підходи: перший зумовлює опанування мистецьких цінностей в широкому соціокультурному контексті на основі «діалогу культур», а другий передбачає трактування освітніх результатів як комплексу набутих компетентностей, які дозволять учням застосовувати набуті знання і вміння у власній мультимедійній творчості (створення слайд-шоу, слайд-фільмів, відео-замальовок тощо) в контексті змісту курсу «Художня культура».

Наступним складником моделі є процесуальний, який включає виховні форми і методи.

Як відомо, форма виховання – цілеспрямована, чітко організована, змістовно-насичена і методично оснащена система пізнавального та виховного спілкування, взаємодії, відносин вчителя і учнів, в даному випадку старших підлітків. Форма виховання реалізується як єдність цілеспрямованої організації змісту, виховних засобів і методів. Загальні форми виховання поділяють на фронтальні, колективні, групові, парні, індивідуальні тощо. У даному дослідженні в основу поділу загальних форм виховання покладені характеристики особливостей комунікативної взаємодії між учителем і старшими підлітками, а також між самими старшими підлітками.

Модель передбачає такі форми:

– індивідуальна, яка характеризується тісною суб'єкт-суб'єктною взаємодією між вчителем та старшим підлітком. Така форма надає можливість вчителю максимально персоналізувати виховний вплив на особистість старшого підлітка;

– групова, головним ядром якої стає суб'єктна взаємодія між старшими підлітками у середині групи, а завданням вчителя стає регуляція такої взаємодії;

– колективна, яка надає старшим підліткам максимальний рівень свободи творчості та прояву особистісних якостей, і вчитель, у процесі такої взаємодії, стає її рівноправним учасником.

При виборі форм виховання нами враховувалося те, що старший підліток – це суб'єкт діяльності, і на рівні змісту виховання вчитель і учні є рівноправними партнерами, їх взаємодія повинна розглядатися як співтворчість учасників педагогічного процесу, однак на організаційному рівні вчитель у класі виступає в ролі організатора або фасилітатора пізнавальної і творчої діяльності. Особливості організації групової роботи в таких класах пов'язані з формуванням прийомів самоорганізації та організації роботи в групі або в парах. При цьому створене освітнє середовище має формувати такі особистісні якості старших підлітків, як активність, самостійність, креативність.

У науковій літературі методи виховання учнів розглядаються як способи взаємопов'язаної діяльності, за допомогою яких досягаються цілі виховання, відбувається оволодіння учнями знаннями, вміннями, навичками, формування у них якостей, необхідних для успішного вирішення творчих завдань [18].

У рамках даного дослідження ми дотримуємось типології методів, запропонованих Л. Масол у Концепції художньо-естетичного виховання [11].

Методи художньо-естетичного виховання у Концепції об'єднуються в три групи.

Перша група включає методи стимулювання і збагачення сприймання та інтерпретації творів мистецтва.

Застосування методів цієї групи викликає у школярів прагнення до опанування цінностями мистецтва, сприяє формуванню естетичної свідомості, світосприймання, що ґрунтується на свідомій рефлексії.

Емоційне стимулювання художнього сприймання учнів, зміцнення і розвиток їх здібностей передбачає введення різноманітних прийомів, де увага акцентується не на раціональних способах трансляції художньої інформації, а на процесі її емоційного переживання.

Другу групу методів виховання складають методи сприяння творчості в художньо-практичній діяльності, які здійснюються опосередковано за допомогою прийомів емоційного впливу. Головним їх змістом є спрямованість на створення сприятливих, позитивних емоційно-психічних станів учнів у процесі художньої діяльності, створення атмосфери творчого пошуку, емоційної активності і захопленості. До числа прийомів належать: обговорення у формі бесіди чи дискусії, критика і самокритика, переключення уваги школяра на інші види завдань тощо.

Третя група об'єднує методи, спрямовані на стимулювання і регулювання культуротворчої діяльності.

Один із механізмів становлення особистості – ідентифікація із значущою особистістю. Оточивши школярів «золотим фондом» творів митців, відображених у художніх образах, педагог тим самим допомагає їм у засвоєнні кращого досвіду людства, накреслюючи естетичні та моральні орієнтири на їхньому шляху, оскільки твори мистецтва вчать розрізняти добро і зло, красу і потворність, демонструють яскраві приклади реалізації творчих задумів.

Для більш глибокого усвідомлення учнями творів мистецтва педагог використовує методи обговорення й дискусії, створення виховних ситуацій, художньо-педагогічного аналізу. За допомогою цих методів активізуються культуротворчі зусилля школярів,

стимулюється їх самоорганізація, активність, ініціативність та свідомість у ставленні до різних явищ культури. Школярі повинні розмірковувати, об'єктивно оцінювати художні явища, знаходити в них позитивні або негативні сторони, співвідносити із своїми морально-естетичними позиціями; це вчить відчувати переходи від «позиції поза мною» до «моєї позиції» і до «позиції, яку я змінюю відповідно до обставин» [11].

При виборі того чи іншого методу вчитель орієнтується на його відповідність змісту матеріалу та формі роботи старших підлітків на конкретному уроці чи занятті, а також на характер взаємодії вчителя і учнів.

Грунтуючись на вищезазначеному ми визначили такі методи поліхудожнього виховання старших підлітків мультимедійними засобами: бесіда; метод обговорення, дискусія; метод створення виховних ситуацій; метод мозкового штурму; художнього аналізу; метод проектів.

Застосування вищезазначених методів розвиває у старших підлітків прагнення до опанування цінностями мистецтва, сприяє формуванню естетичної свідомості, світосприймання, що ґрунтується на свідомій рефлексії.

Наступним компонентом процесуального складника є засоби. Засоби виховання, які ми розглядаємо, як предмети матеріальної і духовної культури, що використовуються у виховному процесі для вирішення конкретних виховних завдань. До них можуть належати: навчальні і виховні плани та програми; підручники, навчальні посібники, роздатковий матеріал, репродукції картин та інші зображення; аудіо та відео записи тощо. У контексті нашого дослідження, основними є мультимедійні засоби, які з одного боку виконують роль візуалізатора мистецької інформації, а з іншого додають процесу

поліхудожньої діяльності динамічного та інтерактивного характеру [3; 7; 8; 14; 16].

Наступними складниками нашої моделі є оцінний та результативно-коригуючий. Оцінний складник включає методику оцінювання рівнів поліхудожньої вихованості старших підлітків мультимедійними засобами у відповідності до визначених критеріїв, серед яких: когнітивний, емоційно-ціннісний і діяльнісно-практичний.

Результативно-коригувальний складник фіксує досягнення достатнього або високого рівня поліхудожньої вихованості. Крім того, містить коригуючий блок для внесення змін у випадку виявлення низького або недостатнього рівня для досягнення поставленої мети.

Висновки дослідження і перспективи подальших розвідок з напрямку. Отже, запропонована нами структурно-функціональна модель поліхудожнього виховання старших підлітків мультимедійними засобами дозволяє об'єктивно побачити структуру та взаємозв'язок елементів виховного процесу, дозволяє глибше проникнути в сутність поліхудожнього виховання старших підлітків, приймати продумані й обгрунтовані рішення щодо удосконалення процесу поліхудожнього виховання старших підлітків та передбачати наслідки від прийняття таких рішень. Результатом реалізації запропонованої моделі є забезпечення достатнього або високого рівнів поліхудожньої вихованості старших підлітків мультимедійними засобами.

Перспективним вважаємо розробку на основі запропонованої структурно-функціональної моделі поліхудожнього виховання старших підлітків мультимедійними засобами відповідної технології поліхудожнього виховання, а подальше вивчення

проблеми вбачаємо у таких аспектах, як: формування креативного та критичного мислення старших підлітків мультимедійними засобами, розвиток дослідницьких умінь старшокласників у процесі поліхудожнього виховання мультимедійними засобами тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безрукова В. С. Педагогика. Проективная педагогика : учеб. пособие для инженер.-пед. ин-тов и индустр.-пед. техникумов / В. С. Безрукова. – Екатеринбург : Деловая книга, 1996. – 344 с.

2. Бех І. Д. Виховання особистості: У 2 кн. Кн. 2: Особистійно орієнтований підхід: науково-практичні засади : навч.-метод. посіб. / І. Д. Бех. – К. : Либідь, 2003. – 344 с.

3. Биков В. Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти : монографія / В. Ю. Биков. – К. : Атіка, 2009. – 684 с.

4. Гончаренко С. У. Український педагогічний енциклопедичний словник / С. У. Гончаренко. – 2-е вид., доп. і випр. – Рівне : Волинські обереги, 2011. – 552 с.

5. Дахин А. Н. Педагогическое моделирование: сущность, эффективность и ...неопределенность / А. Н. Дахин // Педагогика. – 2003. – № 4. – С. 21-26.

6. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1392 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-p>.

7. Дорошенко Ю. О. Концептуальні засади монографії «Мультимедійні засоби навчання» / Ю. О. Дорошенко // Зміст і технології шкільної освіти : матеріали звіт. наук. конф. Ін-ту педагогіки АПН України, 28-30 берез. 2000 р. – К.: Пед. думка, 2000. – 116 с.

8. Использование мультимедиа-технологий в общем среднем образовании [Электронный ресурс]. – Режим доступа:

<http://www.ido.rudn.ru/nfpk/mult/vved.html>.

9. Краевский В. В. Основы обучения: дидактика и методика : учеб. пособ. / В. В. Краевский, А. В. Хуторской. – М. : Издательский центр «Академия», 2007. – 352 с.

10. Культурологический подход в теории и практике педагогического образования : монограф. / под ред. проф. И. Ф. Исаева.– Белгород: БелГУ, 1999.– 151с.

11. Масол Л. М. Концепція художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах / Л. М. Масол // Інформ. зб. Мін-ва освіти і науки України. – 2004. – № 10. – С. 4-9.

12. Методика навчання мистецтва у початковій школі : посіб. для вчителів / Л. М. Масол, О. В. Гайдамака, Е. В. Белкіна, О. В. Калініченко, І. В. Руденко. – Х. : Ранок-Веста, 2006. – 256 с.

13. Методы системного педагогического исследования : учеб. пособие / [Н. В. Кузьмина, Е. А. Григорьева, В. А. Якунин и др.]. – М. : Народное образование, 2002. – 207 с.

14. Рош У. Л. Библия мультимедиа / У. Л. Рош ; пер. с англ. – К. : ДиаСофт, 1998. – 800 с.

15. Сергеева В. П. Управление образовательными системами : программно-метод. пособие / В. П. Сергеева. – 3-е изд., перераб. и доп. – М. : Граф-Пресс, 2001. – 159 с.

16. Чайковська О. А. Формування музичних знань молодших школярів засобами мультимедійних технологій навчання : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.02 «Теорія і методика навчання» / Олена Антонівна Чайковська. – К., 2002. – 19 с.

17. Шевнюк О. Л. Культурологічна освіта майбутнього вчителя: теорія і практика : монографія / О. Л. Шевнюк ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К., 2003. – 233 с.

18. Ягупов В. В. Педагогіка: навч. посібник. – К.: Либідь, 2002. – 560 с.

REFERENCES

1. Bezrukova V. S. Pedahohyka. Proektyvnaia pedahohyka : ucheb. posobye dlia ynzhen.-ped. un-tov y yndustr.-ped. tekhnikumov / V. S. Bezrukova. – Ekaterynburh : Delovaia knyha, 1996. – 344 s.

2. Bekh I. D. Vykhovannia osobystosti: U 2 kn. Kn. 2: Osobystiino oriientovanyi pidkhid: naukovopraktychni zasady : navch.-metod. posib. / I. D. Bekh. – К. : Lybid, 2003. – 344 s.

3. Bykov V. Iu. Modeli orhanizatsiinykh system vidkrytoi osvity : monohrafiia / V. Iu. Bykov. – К. : Atika, 2009. – 684 s.

4. Honcharenko S. U. Ukrainskyi pedahohichnyi entsyklopedychnyi slovnyk / S. U. Honcharenko. – 2-e vyd., dop. i vypr. – Rivne : Volynski oberehy, 2011. – 552 s.

5. Dakhyn A. N. Pedahohycheskoe modelyrovanye: sushchnost, efektyvnost y ...neopredelennost / A. N. Dakhyn // Pedahohyka. – 2003. – № 4. – S. 21-26.

6. Derzhavnyi standart bazovoi i povnoi zahalnoi serednoi osvity, zatverdzhenyi postanovoiu Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 23 lystopada 2011 r. № 1392 [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-p>.

7. Doroshenko Iu. O. Kontseptualni zasady monohrafiï «Multymediini zasoby navchannia» / Iu. O. Doroshenko // Zmist i tekhnolohii shkilnoi osvity : materialy zvit. nauk.

konf. In-tu pedahohiky APN Ukrainy, 28-30 berez. 2000 r. – K. : Ped. dumka, 2000. – 116 s.

8. Yspolzovanye multymedya-tekhnohoyi v obshchem srednem obrazovanuy [Электронный ресурс]. – Rezhym dostupa: <http://www.ido.rudn.ru/nfpk/mult/vved.html>.

9. Kraevskiy V. V. Osnovy obucheniya: dydaktyka y metodyka : ucheb. posob. / V. V. Kraevskiy, A. V. Khutorskoi. – M. : Yzdatelskiy tsentr «Akademyia», 2007. – 352 s.

10. Kulturolohycheskiy podkhod v teoryy y praktyke pedahohycheskoho obrazovaniya : monohrfyia / pod red. prof. Y. F. Ysaeva. – Belhorod: BelHU, 1999. – 151 s.

11. Masol L. M. Kontseptsiiia khudozhno-estetychnoho vykhovanniia uchniv u zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladakh / L. M. Masol // Inform. zb. Min-va osvity i nauky Ukrainy. – 2004. – № 10. – S. 4-9.

12. Metodyka navchanniia mystetstva u pochatkovii shkoli : posib. dlia vchyteliv / L. M. Masol, O. V. Haidamaka, E. V. Bielkina, O. V. Kalinichenko, I. V. Rudenko. – Kh. : Ranok-Vesta, 2006. – 256 s.

13. Metody systemnoho pedahohycheskoho yssledovaniya : ucheb. posobyie / [N. V. Kuzmyna, E. A. Hryhoreva, V. A. Yakunyn y dr.]. – M. : Narodnoe obrazovanye, 2002. – 207 s.

14. Rosh U. L. Byblyia multymedya / U. L. Rosh ; per. s anhl. – K. : DyaSoft, 1998. – 800 s.

15. Serheeva V. P. Upravlenye obrazovatelnyuyu systemamy : prohrammno-metod. posobyie / V. P. Serheeva. – 3-e yzd., pererab. y dop. – M. : Hraf-Press, 2001. – 159 s.

16. Chaikovska O. A. Formuvanniia muzychnykh znan molodshykh shkoliariv zasobamy multymediinykh tekhnohoyi navchanniia : avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupeniia kand. ped. nauk : spets. 13.00.02 «Teoriia i metodyka navchanniia» / Olena Antonivna Chaikovska. – K., 2002. – 19 s.

17. Shevniuk O. L. Kulturolohichna osvita maibutnoho vchytelia: teoriia i praktyka : monohrafiia / O. L. Shevniuk ; Nats. ped. un-t im. M. P. Drahomanova. – K., 2003. – 233 s.

18. Iahupov V. V. Pedahohika: navch. posibnyk. – K.: Lybid, 2002. – 560 s.

Базелиук О. В. Полихудожественное воспитание старших подростков мультимедийными средствами: структурно-функциональная модель.

Аннотация. В статье рассматриваются научно-методологические подходы к проблеме моделирования процесса полихудожественного воспитания старших подростков мультимедийными средствами. Предложено созданную на их основе, структурно-функциональную модель процесса, раскрыта система взаимозависимости и взаимодействия ее компонентов, а также их сущность и содержание.

Ключевые слова. Полихудожественное воспитание, старшие подростки, мультимедийные средства, структурно-функциональная модель.

Bazeliuk O.V. Senior Teenagers' Polyart Education by Means of Multimedia: Structural and Functional Model.

Annotation. The scientific and methodological approaches to modeling the process of senior teenagers' polyart education by means of multimedia are considered in the article. The process structural and functional model based on the mentioned approaches is proposed; its components interdependence and interaction system, components' essence and content are enlightened.

Keywords. Polyart education, senior teenagers, multimedia tools, structural and functional model.